

การพัฒนาเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัดสมุทรสาคร ด้วยหลักสังคหวัตถุ ๔

The Development of the Local Government Support Personnel in Samutsakhon Province with the Sangahavattthu ๔

โดย...พระครูศรีปริยัติวิธาน, ดร.*

ทำวิจัยเมื่อ พ.ศ. ๒๕๕๗

บทคัดย่อ

งานวิจัยเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์ ๑) เพื่อศึกษาความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสังคหวัตถุ ๔ ของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัดสมุทรสาคร, ๒) เพื่อศึกษาการพัฒนาเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัดสมุทรสาครด้วยหลักสังคหวัตถุ ๔, ๓) เพื่อเปรียบเทียบการพัฒนาเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัดสมุทรสาครด้วยหลักสังคหวัตถุ ๔ จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล, ๔) เพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสังคหวัตถุ ๔ กับการพัฒนาเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัดสมุทรสาคร และ ๕) เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะอื่น ๆ เกี่ยวกับการพัฒนาเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัดสมุทรสาครด้วยหลักสังคหวัตถุ ๔ เป็นกรณีศึกษาแบบผสมทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ กลุ่มตัวอย่างคือเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัดสมุทรสาคร จำนวน ๒๘๒ คน พร้อมทั้งได้สัมภาษณ์เชิงลึกผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน ๔ คน เครื่องมือที่ใช้คือ

แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์เชิงลึกแบบมีโครงสร้าง สถิติที่ใช้ได้แก่ ความถี่, ร้อยละ, ค่าเฉลี่ย, ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน, t-test, F-test และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์

ผลการวิจัยพบว่า ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสังคหวัตถุ ๔ ของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัดสมุทรสาคร อยู่ในระดับมาก การพัฒนาเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัดสมุทรสาครด้วยหลักสังคหวัตถุ ๔ อยู่ในระดับมาก ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัดสมุทรสาครที่มีเพศ ต่ำแหน่ง และรายได้ต่อเดือนต่างกันมีการพัฒนาด้วยหลักสังคหวัตถุ ๔ ไม่แตกต่างกัน แต่เจ้าหน้าที่ที่มีอายุและการศึกษาต่างกันมีการพัฒนาด้วยหลักสังคหวัตถุ ๔ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕ และความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสังคหวัตถุ ๔ มีความสัมพันธ์กับการพัฒนาเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัดสมุทรสาคร นอกจากนี้เจ้าหน้าที่ส่งเสริม

* น.ธ.เอก, ป.ธ.๖, Ph.D. (Political Science) California University FCE Los Angeles, อาจารย์ประจำ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัย ในพระราชูปถัมภ์ จังหวัดนครปฐม

การปกครองท้องถิ่นจังหวัดสมุทรสาครได้ให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการพัฒนาด้วยหลักสังคหวัตถุ ๔ ที่สำคัญคือควรรู้จักการให้ที่ไม่หวังสิ่งตอบแทนและมีความตั้งใจในการปฏิบัติงานเพื่อบริการประชาชนด้วยการพูดจาไพเราะอ่อนหวาน มีจิตอาสารู้จักช่วยเหลือผู้อื่น วางตนให้ถูกกาลเทศะ ไม่เอาเปรียบผู้อื่น และสามารถปรับตัวให้เข้ากับเพื่อนร่วมงานได้

คำสำคัญ: การพัฒนา, สังคหวัตถุ ๔, เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, สมุทรสาคร

APSTRACT

The objectives of this research were as follows: 1) to study the knowledge about the object Sangahavatthu 4 of local government support personnel in Samutsakhon Province 2) to study the development of the local government support personnel in Samutsakhon Province with the Sangahavatthu 4, 3) to compare the development of the local government support personnel in Samutsakhon Province with the Sangahavatthu 4 classified to personal factors, 4) to correlation between the knowledge about the object Sangahavatthu 4 and the development of the local government support personnel in Samutsakhon Province, and 5) to study other suggestions of the development of the local government support personnel in Samutsakhon

Province with the Sangahavatthu 4. Research was mixed both quantitative and qualitative. The sample group was the 282 people who were local government support personnel in Samutsakhon Province, including in-depth interviews with key informants 5 people. The tools were questionnaires and structured in-depth interviews. The statistics used were frequency, percentage, mean, standard deviation, T-test F test and correlation coefficient.

The results of research were found that the knowledge about the object Sangahavatthu 4 of local government support personnel in Samutsakhon Province was on a high level in all aspects. The development of the local government support personnel in Samutsakhon Province with the Sangahavatthu 4 was on a high level in all aspects. The results of hypothesis testing were found that the local government support personnel in Samutsakhon Province with different genders, position, and monthly income had no difference of the development with the Sangahavatthu 4. But the personnel with different ages, education had difference of the development with the Sangahavatthu 4 with the statistical significance at .05, and the correlation between the knowledge

about the object Sangahavatthu 4 and the development of the local government support personnel in Samutsakhon Province were found that had correlate. In addition, the personnel had other suggestions Important of the development with the Sangahavatthu 4: Should know to not expect anything in return, and a willingness to work to serve people with a sweet eloquence, volunteerism to people, put their untimely, do not exploit others, and can adapt to a colleague.

Keywords: Development, Sangahavatthu 4, local government support personnel, Samutsakhon

๑. ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๑ (พ.ศ. ๒๕๕๕-๒๕๕๙) กำหนด ยุทธศาสตร์ของประเทศไทยให้มุ่งพัฒนาไปสู่ “การสร้างฐานการผลิตให้เข้มแข็ง สมดุล อย่างสร้างสรรค์ การสร้างสภาพแวดล้อม ที่เอื้ออำนวยต่อการผลิต การค้า การลงทุน การพัฒนาคุณภาพคน ทั้งความรู้ คุณธรรม สังคม มั่นคงเป็นธรรม มีพลังและเอื้ออาทร เน้นการผลิตและบริโภคที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม มีความมั่นคงของพลังงานและอาหาร และเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ” (http://www.sobkroo.com/detail_room_index.php?id=2626) การปกครองท้องถิ่น

นับว่า เป็นหลักการที่รัฐกระจายอำนาจการปกครองเกี่ยวกับกิจการบริการสาธารณะให้แก่ชุมชนท้องถิ่น และชุมชนท้องถิ่นมีความเป็นอิสระ ในการบริหารจัดการกิจการบริการสาธารณะด้วยตนเอง ทั้งนี้จะต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถแล้วนั้นที่สำคัญต้องมีความซื่อสัตย์สุจริตปฏิบัติหน้าที่โดยยึดหลักความโปร่งใส หลักนี้จะเป็นกลไกพื้นฐานที่สำคัญอันจะทำให้การบริหารจัดการองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ปราศจากการทุจริตคอร์รัปชันและเป็นหลักเกณฑ์หนึ่งในเรื่อง การสร้างระบบการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี ฝ่ายเจ้าหน้าที่ของรัฐก็จะปลอดภัยจากการตรวจสอบโดยกลไกต่าง ๆ ที่รัฐธรรมนูญกำหนดไว้ บุคคลที่ดำรงตำแหน่งเจ้าหน้าที่ของรัฐไม่ว่าจะเป็นระดับชาติหรือระดับท้องถิ่นต่างก็อยู่ในฐานะเป็นผู้นำหรือผู้บริหารประเทศสามารถนำประโยชน์สุขมาสู่ประชาชนและสังคมไทย แต่ในขณะที่เดียวกันก็สามารถนำความเสื่อมและความทุกข์มาสู่ประชาชนและสังคมไทยได้เช่นกัน แม้ว่าจะมีคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ป.ช.) ก็ตาม แต่ก็ยังเป็นเพียงหน่วยงานที่ทำหน้าที่แก้ปัญหาการทุจริตคอร์รัปชัน ฉ้อราษฎร์บังหลวงของนักการเมืองที่ปลายเหตุ เพราะต้นเหตุที่สำคัญจริง ๆ คือ ความเป็นผู้นำที่มีคุณธรรมหรือหลักทศพิธราชธรรมของเจ้าหน้าที่รัฐนั่นเอง ถึงอย่างไรก็ตาม เจ้าหน้าที่รัฐของไทยไม่ว่าจะเป็นระดับชาติหรือระดับท้องถิ่น ในความคิดเห็นของประชาชนทั่วไปจะเป็นคน ร่ำรวย มีทรัพย์สินเงินทองมีอิทธิพลมีกิจการหรือธุรกิจขนาดใหญ่เป็นของตนเองชอบแสวงหาผลประโยชน์จากตำแหน่งหน้าที่ด้วยการใช้อิทธิพลในรูปแบบต่าง ๆ นอกจากนี้เมื่อได้รับ

เลือกตั้งให้ดำรงตำแหน่งเจ้าหน้าที่รัฐแล้วก็ให้ความสนใจแต่เพียงการรักษาตำแหน่งหรืออำนาจไว้ให้นานที่สุด โดยมองข้ามความสำคัญของการบริหารประเทศหรือท้องถิ่นของตนเองเป็นหลัก (อมร รัชชศาสตร์, ๒๕๒๒ : ๑๕๒)

จากพฤติกรรมดังกล่าว จึงทำให้เกิดปัญหาความไม่สุจริต ไม่มีความยุติธรรมและไม่มีหลักสังคหวัตถุ ๔ ของเจ้าหน้าที่รัฐ ซึ่งส่งผลกระทบต่อความชอบธรรมและกฎเกณฑ์การปฏิบัติตนของเจ้าหน้าที่รัฐ อย่างไรก็ตาม แม้ว่าเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นบางคนจะได้รับเลือกตั้งเข้ามาดำรงตำแหน่งอย่างถูกต้องตามกฎหมายหรือกฎหมาย แต่การบริหารไม่ได้มีคุณภาพหรือไม่ดีหลักสังคหวัตถุ ๔ ก็อาจกลายเป็นผู้ที่ไม่ชอบธรรมของประชาชนก็ได้ ซึ่งอาจจะส่งผลกระทบต่อการพัฒนาพนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นของเจ้าหน้าที่รัฐท้องถิ่นหรือสถาบันทางการเมืองระดับท้องถิ่นด้วย ดังนั้น การจะเป็นผู้นำของท้องถิ่นที่ดีหรือเป็นเจ้าหน้าที่รัฐของท้องถิ่นที่ดีและได้รับการยอมรับจากประชาชนนั้นจะต้องเป็นผู้มีคุณธรรมหรือหลักสังคหวัตถุ ๔ ที่ดี เช่น ทาน คือ ให้เป็นไปด้วยความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่เสียสละตามความสามารถ ตามศักยภาพ นั่นคือเจ้าหน้าที่รัฐควรมีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ต่อประชาชนหรือเพื่อนร่วมงาน ให้ความรัก เมตตา สร้างแรงจูงใจ ขวัญและกำลังใจให้กับบุคคลในองค์กร ปฏิบัติตนเป็นตัวอย่างในความเสียสละต่อส่วนร่วม มุ่งประโยชน์ส่วนรวมเป็นหลักสำคัญ ประโยชน์ส่วนตนไม่คำนึงถึง ปิยาวจา คือ เจ้าหน้าที่รัฐควรมีวาจาสุภาพพูดในเชิงสร้างสรรค์เป็นประโยชน์ สร้างความสามัคคีให้เกิดความรักใคร่ เกื้อกูลกันในหมู่คณะ อตถจริยา คือ เจ้าหน้าที่รัฐควร

อย่างยิ่งที่ต้องทำตนให้เป็นประโยชน์ต่อสังคม เสียสละเพื่อส่วนรวม สมานัตตา คือ ทำตนให้เข้ากับผู้อื่นอย่างเสมอภาค กล่าวคือ เจ้าหน้าที่รัฐควรปฏิบัติต่อผู้ใต้บังคับบัญชาด้วยความเสมอภาคไม่เลือกปฏิบัติ ผดุงไว้ซึ่งความยุติธรรมต่อทุกคนในเรื่องต่าง ๆ เช่น การพิจารณาความดี ความชอบ เป็นต้น ดังนั้น บุคลากร เจ้าหน้าที่ของรัฐ ในทุกระดับจำเป็นจะต้องมีคุณธรรมประจำใจ หากนำหลักคำสอนในทางพุทธศาสนาเข้ามาประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงานแล้วมีความมั่นใจว่า จะเป็นที่รักใคร่ของคนในองค์กร และสามารถนำพาองค์กรไปสู่จุดหมายปลายทางตามเจตนารมณ์ตามวัตถุประสงค์ เกิดความรักความสามัคคีในหมู่คณะได้อย่างแน่นอน หลักสังคหวัตถุ ๔ เป็นธรรมที่ต้องมีไว้เป็นหลักใจและกำกับความประพฤติ ที่เจ้าหน้าที่จะต้องใช้ในการปฏิบัติตนต่อผู้อื่น บุคคลใดก็ตาม เมื่อสามารถประพฤติตามหรือดำรงอยู่ในหลักสังคหวัตถุ ๔ เท่ากับว่า บุคคลนั้น เป็นผู้ควรแก่การกระทำหน้าที่ในสังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ผู้วิจัยได้เล็งเห็นความสำคัญของการพัฒนาเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัดสมุทรสาคร ด้วยหลักสังคหวัตถุ ๔ เป็นหลักธรรมที่เหมาะสมกับผู้นำ ผู้ปกครอง โดยเฉพาะเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัดสมุทรสาครที่ได้รับมอบหมายให้ดำเนินงาน เพื่อให้สังคมมีความเข้มแข็ง มีการนำเอาหลักของสังคหวัตถุ ๔ มาใช้ในการดำเนินงานหรือไม่ได้ทำตามภาระหน้าที่ดังกล่าวมากนักน้อยเพียงใด

ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ทำให้ผู้วิจัยเห็นว่า “การพัฒนาเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัดสมุทรสาครด้วยหลัก

สังคหวัตถุ ๔” เป็นเรื่องที่น่าสนใจ และน่าศึกษา เป็นอย่างยิ่ง เพื่อนำไปสู่วิสัยทัศน์ประเทศไทย ตามที่แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๑ (พ.ศ. ๒๕๕๕-๒๕๕๙) กำหนดไว้ เพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปเป็นแนวทางในการกำหนด นโยบาย การวางแผนปรับปรุงและพัฒนา เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัดสมุทรสาคร ด้วยหลักสังคหวัตถุ ๔ ต่อไป

๒. โจทย์วิจัย

๒.๑ เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัดสมุทรสาคร มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสังคหวัตถุ ๔ อย่างไร

๒.๒ เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัดสมุทรสาคร มีการพัฒนาด้วยหลักสังคหวัตถุ ๔ อย่างไร

๒.๓ เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัดสมุทรสาคร ที่มีปัจจัยส่วนบุคคลต่างกัน มีมีการพัฒนาด้วยหลักสังคหวัตถุ ๔ แตกต่างกันหรือไม่

๒.๔ ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสังคหวัตถุ ๔ มีความสัมพันธ์กับการพัฒนาเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัดสมุทรสาครหรือไม่

๒.๕ เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัดสมุทรสาคร มีข้อเสนอแนะอื่น ๆ เกี่ยวกับการพัฒนาด้วยหลักสังคหวัตถุ ๔ อย่างไรบ้าง

๓. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

๓.๑ เพื่อศึกษาความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสังคหวัตถุ ๔ ของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัดสมุทรสาคร

๓.๒ เพื่อศึกษาการพัฒนาเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัดสมุทรสาคร

ด้วยหลักสังคหวัตถุ ๔

๓.๓ เพื่อเปรียบเทียบการพัฒนาเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัดสมุทรสาคร ด้วยหลักสังคหวัตถุ ๔ จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

๓.๔ เพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสังคหวัตถุ ๔ กับการพัฒนาเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัดสมุทรสาคร

๓.๕ เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะอื่น ๆ เกี่ยวกับการพัฒนาเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัดสมุทรสาครด้วยหลักสังคหวัตถุ ๔

๔. สมมติฐานการวิจัย

๔.๑ เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัดสมุทรสาครที่มีเพศต่างกัน มีการพัฒนาด้วยหลักสังคหวัตถุ ๔ แตกต่างกัน

๔.๒ เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัดสมุทรสาครที่มีอายุต่างกัน การพัฒนาด้วยหลักสังคหวัตถุ ๔ แตกต่างกัน

๔.๓ เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัดสมุทรสาครที่มีการศึกษาต่างกัน การพัฒนาด้วยหลักสังคหวัตถุ ๔ แตกต่างกัน

๔.๔ เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัดสมุทรสาครที่มีตำแหน่งต่างกัน การพัฒนาด้วยหลักสังคหวัตถุ ๔ แตกต่างกัน

๔.๕ เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัดสมุทรสาครที่มีรายได้ต่อเดือนต่างกัน การพัฒนาด้วยหลักสังคหวัตถุ ๔ แตกต่างกัน

๔.๖ ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสังคหวัตถุ ๔ มีความสัมพันธ์กับการพัฒนาเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัดสมุทรสาคร

๕. ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

๕.๑ ต้องค้ความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัดสมุทรสาครด้วยหลักสังคหวัตถุ ๔

๕.๒ ได้รูปแบบการพัฒนาเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัดสมุทรสาครด้วยหลักสังคหวัตถุ ๔

๕.๓ ได้คู่มือการพัฒนาเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัดสมุทรสาครด้วยหลักสังคหวัตถุ ๔

๕.๔ นำผลการวิจัยไปเป็นแนวทางการพัฒนาเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัดสมุทรสาครด้วยหลักสังคหวัตถุ ๔

๕.๕ นำผลการวิจัยไปเขียนบทความวิจัยลงตีพิมพ์ในต่าง ๆ เช่น วารสารสิรินธรปริทรรศน์ วารสารสถาบันวิจัยญาณสังวร วารสารสมาคมนักวิจัย เป็นต้น เพื่อเผยแพร่ต่อไป

๖. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยแบบผสม (Mixed Methods Research) โดยใช้วิธีดำเนินการวิจัยทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัดสมุทรสาคร ๓ อำเภอ คือ อำเภอเมืองสมุทรสาคร อำเภอกะทู้แม่แบน และอำเภอบ้านแพ้ว จำนวน ๒๘๒ คน ซึ่งได้จากการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยวิธีการเปิดตารางสำเร็จของเกรจซี่ (Krejcie) และมอร์แกน (Morgan) และใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified random sampling) ตามอำเภอ แล้วนำมาหาอัตราสัดส่วนของประชากร (Proportional to Size) เพื่อหากกลุ่มตัวอย่างแยกแต่ละอำเภอ แล้วจึงใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple random

sampling) โดยการจับฉลากด้วยวิธีหยิบ ครั้งละ ๑ ใบ และนำไปที่หยิบได้คืนซ้ำที่เดิม แล้วจับสลากอีกจนครบตามจำนวนที่ต้องการ ในการเก็บรวบรวมข้อมูล นอกจากนี้ยังมีการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key informants) ในการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) จำนวน ๕ คน ซึ่งประกอบด้วยผู้บริหาร และเจ้าหน้าที่ที่มีผลงานดีเด่น ข้อมูลที่ใช้ในการวิจัยได้จาก พระไตรปิฎก แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ เอกสาร ตำราวิชาการ แนวคิดทฤษฎีและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง แล้วนำมากำหนดกรอบแนวความคิดในการวิจัยเป็น ๒ ตัวแปร คือ ตัวแปรอิสระ (Independent Variables) ได้แก่ ปัจจัยส่วนบุคคลของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัดสมุทรสาคร ในด้าน เพศ อายุ การศึกษา ตำแหน่ง และรายได้ต่อเดือน และปัจจัยสนับสนุน ได้แก่ ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสังคหวัตถุ ๔ ประกอบด้วย ทาน ปิยวาจา อัตถจริยา และสมานัตตตา และตัวแปรตาม (Dependent Variables) ได้แก่ การพัฒนาเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น จังหวัดสมุทรสาครด้วยหลักสังคหวัตถุ ๔ ประกอบด้วย ทาน ปิยวาจา อัตถจริยา และสมานัตตตา

เครื่องมือที่ใช้การวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม โดยแบ่งออกเป็น ๔ ตอน คือ

ตอนที่ ๑ ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม แบ่งออกเป็น เพศ อายุ การศึกษา ตำแหน่ง และรายได้ต่อเดือน ลักษณะของคำถามเป็นแบบสำรวจรายการ (Check List)

ตอนที่ ๒ ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสังคหวัตถุ ๔ จำนวน ๑๐ ข้อ ลักษณะของแบบสอบถาม แบ่งออกเป็น ๒ กรณี คือ กรณี

ที่ ๑ ตอบใช่ (ถูก) ได้แก่ ข้อ ๑, ๓, ๕, ๗, ๙ และกรณีข้อ ๒ ตอบไม่ใช่ (ถูก) ได้แก่ ข้อ ๒, ๔, ๖, ๘, ๑๐

ตอนที่ ๓ การพัฒนาเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัดสมุทรสาครด้วยหลักสังคหวัตถุ ๔ แบ่งออกเป็น ๔ ด้าน ๆ ละ ๕ ข้อ คือ (๑) ทาน (๒) ปิยวาจา (๓) อัตถจริยา และ (๔) สมานัตตตา รวมทั้งสิ้นจำนวน ๒๐ ข้อ ลักษณะของแบบสอบถาม เป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามวิธีการของลิเคิร์ท (Likert) แบ่งออกเป็น ๕ ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด โดยมีค่าเท่ากับ ๕, ๔, ๓, ๒, ๑

ตอนที่ ๔ ท่านมีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการพัฒนาเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัดสมุทรสาครด้วยหลักสังคหวัตถุ ๔ อย่างไรบ้าง แบ่งออกเป็น ๔ ด้าน คือ (๑) ทาน (๒) ปิยวาจา (๓) อัตถจริยา และ (๔) สมานัตตตา ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบปลายเปิดให้แสดงความคิดเห็น

นอกจากนี้ยังมีแบบสัมภาษณ์เชิงลึก ๑ ชุด เป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง โดยแบ่งออกเป็น ๔ ข้อ คือ

๑) ท่านคิดว่า การปกครองท้องถิ่น จังหวัดสมุทรสาคร เป็นอย่างไรบ้าง

๒) ท่านคิดว่า ควรจะมีการพัฒนาเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัดสมุทรสาครอย่างไร

๓) ท่านคิดว่า การพัฒนาเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัดสมุทรสาครด้วยหลักสังคหวัตถุ ๔ ควรจะมีรูปแบบหรือแนวทางอย่างไรบ้างในประเด็นดังต่อไปนี้

(๑) ทาน (การให้, ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่)

(๒) ปิยวาจา (การพูดจาสุภาพ)

(๓) อัตถจริยา (การบำเพ็ญประโยชน์ช่วยเหลือผู้อื่น)

(๔) สมานัตตตา (การวางตัวเหมาะสมกับเพื่อนร่วมงาน)

๔) ท่านมีความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่น ๆ อย่างไรบ้าง

แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์เชิงลึก ทั้งฉบับผ่านการพิจารณาจากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน ๓ รูป/คน และทดสอบความเที่ยง (Reliability) ได้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α -coefficient) (ธีระศักดิ์ อุ่นอารมณ์เลิศ, ๒๕๔๙ : ๖๕) เท่ากับ ๐.๙๑

การเก็บรวบรวมข้อมูล ได้ดำเนินการส่งแบบสอบถามให้กลุ่มตัวอย่างตอบและเก็บรวบรวมกลับคืนมาด้วยตนเอง ได้ครบทั้งหมดจำนวน ๒๘๒ ชุด แล้วนำแบบสอบถามที่ได้มาตรวจสอบความถูกต้องครบถ้วนสมบูรณ์ของคำตอบและจัดระเบียบข้อมูล จากนั้นตรวจให้คะแนนแล้วนำไปวิเคราะห์ผลเพื่อหาค่าเฉลี่ย (x) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) และแปลผลตามเกณฑ์ของ เบสท์ (Best) (ชูศรี วงศ์รัตน์, ๒๕๔๑ : ๗๕) ดังนี้

๑) ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสังคหวัตถุ ๔

ช่วงค่าเฉลี่ย	การแปลผล
๐.๖๗ - ๑.๐๐	มีความรู้ความเข้าใจ... ในระดับ มาก
๐.๓๔ - ๐.๖๖	มีความรู้ความเข้าใจ... ในระดับ ปานกลาง
๐.๐๐ - ๐.๓๓	มีความรู้ความเข้าใจ... ในระดับ น้อย

๒) การพัฒนาเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการ

ปกครองท้องถิ่นจังหวัดสมุทรสาครด้วยหลัก
 สังกะหวัด ๔

ช่วงค่าเฉลี่ย	การแปลผล
๔.๕๐ - ๕.๐๐	มีการพัฒนา... ในระดับ มากที่สุด
๓.๕๐ - ๔.๔๙	มีการพัฒนา... ในระดับ มาก
๒.๕๐ - ๓.๔๙	มีการพัฒนา... ในระดับ ปานกลาง
๑.๕๐ - ๒.๔๙	มีการพัฒนา... ในระดับ น้อย
๑.๐๐ - ๑.๔๙	มีการพัฒนา... ในระดับ น้อยที่สุด

การทดสอบสมมติฐานการวิจัยโดยการ
 วิเคราะห์เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยการพัฒนา
 เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัด
 สมุทรสาครด้วยหลักสังกะหวัด ๔ กับปัจจัย
 ส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่างด้านเพศและตำแหน่ง
 ใช้การทดสอบค่าที (Independent t-test)
 ส่วนด้านอายุ การศึกษา และรายได้ต่อเดือน
 ใช้การทดสอบความแปรปรวนแบบทางเดียว
 (One-Way ANOVA) เมื่อพบความแตกต่าง
 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕ จึงทดสอบ
 ความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ด้วยวิธีการ
 ของเชฟเฟ้ (Scheffé) และทำการวิเคราะห์
 ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ
 หลักสังกะหวัด ๔ กับการพัฒนาเจ้าหน้าที่ส่งเสริม
 การปกครองท้องถิ่นจังหวัดสมุทรสาคร ใช้การ
 แจกแจงไค-สแควร์ (Chi-Square) โดยกำหนด
 ค่านัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕ และวิเคราะห์
 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการพัฒนาเจ้าหน้าที่ส่งเสริม
 การปกครองท้องถิ่นจังหวัดสมุทรสาครด้วยหลัก
 สังกะหวัด ๔ โดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหาแล้วนำมา

แจกแจงความถี่(Frequency) และนำเสนอในรูป
 ตารางประกอบคำบรรยาย นอกจากนี้ยังทำการ
 วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์เชิงลึก ใช้การ
 วิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ด้วยการ
 อ่านจับใจความแล้วสรุปเพื่อตอบโจทย์วิจัยและ
 วัตถุประสงค์ของการวิจัยที่กำหนดไว้

๗. ผลการวิจัย

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลสามารถสรุปผล
 ได้ดังนี้

๗.๑ ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบ
 แบบสอบถาม พบว่า เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการ
 ปกครองท้องถิ่นจังหวัดสมุทรสาคร ที่ตอบ
 แบบสอบถาม ส่วนมากเป็นเพศหญิง ร้อยละ
 ๕๑.๒๐ มีอายุน้อยกว่า ๓๖ ปี ร้อยละ ๓๘.๗๐
 มีการศึกษาระดับปริญญาตรี ร้อยละ ๕๓.๒๐
 มีตำแหน่งเป็นผู้ปฏิบัติการ ร้อยละ ๙๑.๑๐
 และมีรายได้ต่อเดือน ๑๐,๐๐๐ - ๑๕,๐๐๐ บาท
 ร้อยละ ๕๔.๖๐

๗.๒ เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการปกครอง
 ท้องถิ่นจังหวัดสมุทรสาคร มีความรู้ความเข้าใจ
 เกี่ยวกับหลักสังกะหวัด ๔ โดยรวมอยู่ในระดับ
 มาก ($\bar{x} = .๗๐$, $SD = .๑๖$) และเมื่อพิจารณา
 ในแต่ละข้อ พบว่า ค่าเฉลี่ยสูงที่สุดคือ ข้อ ๔
 สมานัตตา คือการทำตนเสมอต้นเสมอปลาย
 ไม่ดูหมิ่นไม่ถือตนว่าเป็นใหญ่ ($\bar{x} = ๓.๘๙$,
 $SD = .๘๖$) รองลงมาคือ ข้อ ๕ ปิยวาจา คือการ
 กล่าวด้วยวาจาที่น่ารัก สุภาพ ไพเราะ อ่อนหวาน
 และอ่อนโยน ($\bar{x} = .๙๖$, $SD = .๑๙$) และ
 ค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ข้อ ๔ การให้ทาน มี ๓ แบบ
 คือ อามิสทาน ธรรมทาน และอภัยทาน ($\bar{x} =$
 $.๑๐$, $SD = .๓๐$)

๗.๓ การพัฒนาเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการ
 ปกครองท้องถิ่นจังหวัดสมุทรสาครด้วยหลัก

สังคหวัตถุ ๔ พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = ๓.๙๐, SD = .๔๘$) และเมื่อพิจารณาในแต่ละด้าน ก็พบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้านตามลำดับคือ ด้านสมานัตตดา ($\bar{x} = ๓.๙๒, SD = .๖๓$) รองลงมา คือด้านปิยาวจา ($\bar{x} = ๓.๙๑, SD = .๖๐$) และ สุดท้ายคือด้านอรรถจริยา ($\bar{x} = ๓.๘๖, SD = .๕๗$) (ดังแสดงในตารางที่ ๑)

ระดับ.๐๕ ซึ่งผลการวิจัยเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

๗.๕ เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัดสมุทรสาครได้ให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการพัฒนาด้วยหลักสังคหวัตถุ ๔ ที่สำคัญคือควรรู้จักการให้ที่ไม่หวังสิ่งตอบแทน มีความตั้งใจในการปฏิบัติงานเพื่อบริการประชาชน

ตารางที่ ๑ ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) และการแปลผลการพัฒนาเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัดสมุทรสาครด้วยหลักสังคหวัตถุ ๔

ข้อความ	ระดับการพัฒนา		
	($\bar{x}$)	(SD)	แปลผล
๑. ทาน	๓.๘๙	.๕๑	มาก
๒. ปิยาวจา	๓.๙๑	.๖๐	มาก
๓. อรรถจริยา	๓.๘๖	.๕๗	มาก
๔. สมานัตตดา	๓.๙๒	.๖๓	มาก
รวม	๓.๙๐	.๔๘	มาก

๗.๔ ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัดสมุทรสาคร ที่มีเพศ ตำแหน่ง และรายได้ ต่อเดือนต่างกันมีการพัฒนาด้วยหลักสังคหวัตถุ ๔ ไม่แตกต่างกัน ซึ่งผลการวิจัยเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ส่วนเจ้าหน้าที่ที่มีอายุและการศึกษาต่างกันมีการพัฒนาด้วยหลักสังคหวัตถุ ๔ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕ ซึ่งผลการวิจัยเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ และผลการหาความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสังคหวัตถุ ๔ กับการพัฒนาเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัดสมุทรสาคร พบว่ามีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่

จำนวน ๑๗ คน คิดเป็นร้อยละ ๙๔.๔ รองลงมาคือควรพูดจาไพเราะอ่อนหวานในการให้บริการ ไม่พูดจาให้ร้ายผู้อื่นหรือพูดให้แตกแยก จำนวน ๑๖ คน คิดเป็นร้อยละ ๘๘.๙ และสุดท้ายคือควรมีจิตอาสา รู้จักช่วยเหลือเมื่อผู้อื่นเดือดร้อน ถ่ายทอดความรู้เพื่อเป็นสาธารณประโยชน์ และควรรู้จักการวางตนให้ถูกกาลเทศะ ไม่เอาเปรียบผู้อื่น ไม่ถือตัว ไม่ใช้อารมณ์ และสามารถปรับตัวให้เข้ากับเพื่อนร่วมงานได้ จำนวน ๑๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๗๒.๒

๗.๖ ผลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก พบว่า ๑) การปกครองท้องถิ่นจังหวัดสมุทรสาครเป็นรูปแบบการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่นเพื่อให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นของ

ตนเอง ซึ่งในปัจจุบันก็มีการพัฒนาในหลาย ๆ ด้าน ทั้งด้านโครงสร้างพื้นฐาน ด้านการศึกษา และ ด้านการสาธารณสุข แต่การพัฒนาอย่างขาดความต่อเนื่อง และประสิทธิภาพของการพัฒนายังไม่เต็มที่ เนื่องจากมีปัจจัยแทรกซ้อนหลายอย่าง โดยเฉพาะเจ้าหน้าที่ยังขาดความรู้ความสามารถที่จะนำแนวนโยบายไปสู่ภาคปฏิบัติ การพัฒนาเน้นโครงสร้างพื้นฐานเป็นส่วนมาก แต่คุณภาพชีวิตยังไม่ค่อยได้รับการพัฒนาเท่าที่ควร

๒) แนวทางในการพัฒนาเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัดสมุทรสาคร ควรเน้นเกี่ยวกับการพัฒนาความรู้ความสามารถของบุคลากรให้มีความเชี่ยวชาญและชำนาญในบทบาทและหน้าที่ของตน เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อการให้บริการแก่ประชาชนในพื้นที่รับผิดชอบ ตลอดจนการพัฒนาให้เจ้าหน้าที่มีคุณธรรมประจำใจเป็นผู้กัลยาณมิตรทั้งต่อเพื่อนร่วมงานและผู้ที่เกี่ยวข้อง และ ๓) การพัฒนาเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นด้วยหลักสังคหวัตถุคือ การปฏิบัติงานโดยเน้นการนำหลักธรรมมาประยุกต์ใช้ เช่น ทานคือการให้โดยไม่หวังสิ่งตอบแทน พุทธจาไพเราะสุภาพอ่อนหวาน ช่วยเหลือเกื้อกูลกันในการทำงาน และวางตัวให้เหมาะสมกับการเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ ให้บริการด้วยความเป็นธรรมเสมอต้นเสมอปลาย

๘. สรุปผลการวิจัย

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูล จึงสรุปได้ว่า เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัดสมุทรสาคร มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสังคหวัตถุ ๔ มาก มีการพัฒนาด้วยหลักสังคหวัตถุ ๔ พบว่า อยู่ในระดับมาก และมีการพัฒนาแตกต่างกันในด้านอายุและการศึกษา ส่วนด้านเพศ ตำแหน่ง และรายได้ต่อเดือนไม่แตกต่างกัน

นอกจากนี้ยังได้ให้ข้อเสนอแนะที่สำคัญคือ ควรรู้จักการให้ที่ไม่หวังสิ่งตอบแทน มีความตั้งใจในการปฏิบัติงานเพื่อบริการประชาชน ควรพูดจาไพเราะอ่อนหวานในการให้บริการ ไม่พูดจาให้ร้ายผู้อื่นหรือพูดให้แตกแยก และควรมีจิตอาสา รู้จักช่วยเหลือเมื่อผู้อื่นเดือดร้อน ถวายทอดความรู้เพื่อเป็นสาธารณประโยชน์ และควรรู้จักการวางตนให้ถูกกาลเทศะ ไม่เอาเปรียบผู้อื่น ไม่ถือตัว ไม่ใช้อารมณ์ สามารถปรับตัวให้เข้ากับเพื่อนร่วมงานได้

๙. อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยครั้งนี้พบว่า ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสังคหวัตถุ ๔ พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = .๗๐$, $SD = .๑๖$) ทั้งนี้อธิบายได้ว่าเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัดสมุทรสาคร ส่วนมากจะมีความรู้และมีความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสังคหวัตถุ ๔ ซึ่งเป็นหลักธรรมที่สำคัญในทางพระพุทธศาสนา เพื่อนำมาใช้ในการปฏิบัติงานและเป็นหลักธรรมที่ใช้ได้กับการดำรงชีวิตประจำวัน เพราะเป็นการเอื้อเพื่อเกื้อกูลกันทั้งกับเพื่อนร่วมงานและประชาชนที่เกี่ยวข้องอยู่เป็นประจำ จึงทำให้สามารถรับรู้และเข้าใจในการปฏิบัติตนตามหลักธรรมข้อนี้เป็นอย่างดียิ่งในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดเกี่ยวกับหลักสังคหวัตถุ ดังที่ พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตโต) (๒๕๔๖ : ๒๖๑) ให้ความหมายไว้ในพจนานุกรมพุทธศาสน์ ฉบับประมวลศัพท์ว่า “สังคหวัตถุ” หมายถึง หลักธรรมเรื่องสงเคราะห์กัน, คุณเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวใจของผู้อื่นไว้ได้, หลักการสงเคราะห์คือช่วยเหลือกันยึดเหนี่ยวใจกันไว้ และเป็นเครื่องเกาะกุมประสานโลกคือสังคมแห่งหมู่สัตว์ไว้ ดุจสลักเกาะยึดรถที่กำลังแล่นไปให้คงเป็นรถ

และวิ่งเล่นไปได้ มี ๔ อย่าง คือ ๑) ทาน หมายถึง การให้ คือ เอื้อเพื่อเอื้อแก่กัน ๒) ปิยวาจา หมายถึง พูดจาน่ารัก นานิยมนับถือ ๓) อັถถจริยา หมายถึง บำเพ็ญประโยชน์ ๔) สมานัตตตา หมายถึง ความมีตนเสมอ คือ ทำตัวให้เข้ากันได้ เช่น ไม่ถือตัว ร่วมสุขร่วมทุกข์กัน เป็นต้น แต่สอดคล้องกับงานวิจัยของ **สมศักดิ์ ทรัพย์พิชญ์ (๒๕๔๙)** เรื่อง “ศึกษาการนำหลักจริยธรรมไปใช้ในชีวิตประจำวันของสมาชิกกองทุนหมู่บ้านในการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน : ศึกษาเฉพาะกรณีบ้านมะม่วงทอง อำเภอลานสกา จังหวัดนครศรีธรรมราช” พบว่าสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องธรรมะและจริยธรรม อยู่ในระดับปานกลาง การพัฒนาเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัดสมุทรสาครด้วยหลักสังคหวัตถุ ๔ พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = ๓.๙๐$, $SD = .๔๘$) ทั้งนี้อธิบายได้ว่า การปกครองท้องถิ่นจังหวัดสมุทรสาครได้มีนำหลักสังคหวัตถุธรรมมาใช้ในการพัฒนาเจ้าหน้าที่และเจ้าหน้าที่ก็สามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติหน้าที่ เพื่อให้การบริการแก่ประชาชนได้เป็นอย่างดี กล่าวคือเจ้าหน้าที่มีการปฏิบัติตามหลักสังคหวัตถุธรรมอยู่เป็นประจำ ไม่เฉพาะการให้บริการประชาชนเท่านั้น แม้กระทั่งกับเพื่อนร่วมงานก็มีการประสานกันเป็นอย่างดี เพื่อให้บทบาทและหน้าที่มีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์สูงสุดต่อองค์กร ซึ่งเป็นหน่วยงานของรัฐ จึงทำให้การพัฒนาเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัดสมุทรสาครด้วยหลักสังคหวัตถุ ๔ อยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับหลักสังคหวัตถุธรรม ดังที่ **เสฐียรพงษ์ วรรณปก (๒๕๕๐ : ๑๖-๒๒)** กล่าวไว้ว่า พระพุทธเจ้าตรัสว่า เสน่ห์ที่จริงอยู่

ที่จิตใจเราเอง วิธีสร้างเสน่ห์ดึงดูดใจคนไม่มีอะไรดีไปกว่าตั้งใจให้งานด้วยคุณธรรม เมื่อใจมีคุณธรรมแล้ว คนเขาจะมารักใคร่ชอบพองเอง ดึงดูดแม่เหล็กมีพลังดึงดูดในตัว ฉะนั้น คุณธรรมที่เป็นเสน่ห์ดึงดูดใจคนมี ๔ ประการ ๑) ทาน ความเอื้อเพื่อแม่ ๒) เปยยวัชชะ พูดจาเป็นที่รัก ๓) อັถถจริยา ทำตนให้เป็นประ โยชน์ และ ๔) สมานัตตตา ความมีตนเสมอต้นเสมอปลาย และสอดคล้องกับงานวิจัยของ **วชิรพงษ์ พลดี (๒๕๔๙)** เรื่อง “การนำหลักธรรมมาใช้ในการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานส่วนท้องถิ่น : ศึกษาเฉพาะกรณีอำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด” พบว่า ด้านหลักสังเคราะห์ (สังคหวัตถุ ๔) พนักงานส่วนท้องถิ่นได้ให้ความช่วยเหลือประชาชนให้คำแนะนำ และให้บริการด้วยประชาชนผู้มาติดต่องานด้วยความเอื้อเพื่อพูดต่อประชาชนผู้มาติดต่องานโดยใช้วาจาสุภาพอ่อนโยน นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ **วุฑฒิกร พรรตณเมธี (๒๕๕๒)** เรื่อง “การใช้หลักสังคหวัตถุธรรมในการปฏิบัติงานของพนักงาน : ศึกษาเฉพาะกรณีห้างหุ้นส่วนจำกัด หลุยส์ พลาสติก อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม” ผลการวิจัยพบว่า พนักงานห้างหุ้นส่วนจำกัด หลุยส์ พลาสติก มีการใช้หลักสังคหวัตถุธรรมในการปฏิบัติงาน โดยรวมอยู่ในระดับเกือบทุกครั้ง

การทดสอบสมมติฐานพบว่าเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัดสมุทรสาครที่มีเพศ ตาแหน่ง และรายได้ต่อเดือนต่างกัน มีการพัฒนาด้วยหลักสังคหวัตถุ ๔ ไม่แตกต่างกัน ซึ่งผลการวิจัยเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้ อธิบายได้ว่า การปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัดสมุทรสาครนั้น เป็นการ

ให้บริการแก่ประชาชนที่เน้นความอยู่ดีมีสุขของประชาชนเป็นพื้นฐาน และเจ้าหน้าที่แต่ละคนก็ผ่านการฝึกฝนอบรมพัฒนาด้านทั้งจากหน่วยงานและจากพฤติกรรมส่วนตัวไม่ว่าจะเป็นเจ้าหน้าที่ชายหรือหญิง หรือแม้กระทั่งตำแหน่งและรายได้ที่ต่างกัน แต่ก็จะต้องให้บริการด้วยความเต็มใจ จึงทำให้ปัจจัยส่วนบุคคลดังกล่าวไม่มีผลต่อการพัฒนาเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัดสมุทรสาคร ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ **วุฑฒิกร พรริตนเมธี (๒๕๕๒)** เรื่อง “การใช้หลักสังคหวัตถุธรรมในการปฏิบัติงานของพนักงาน : ศึกษาเฉพาะกรณีห้างหุ้นส่วนจำกัด หลุยส์ พลาสติก อำเภอสสามพราน จังหวัดนครปฐม” ผลการวิจัยพบว่าพนักงานที่มีเพศอายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่งงาน และรายได้ ต่อเดือนต่างกันมีการใช้หลักสังคหวัตถุธรรมในการปฏิบัติงานโดยรวมทั้ง ๔ ด้านไม่แตกต่างกัน ส่วนเจ้าหน้าที่ที่มีอายุและการศึกษาต่างกัน มีการพัฒนาด้วยหลักสังคหวัตถุ ๔ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕ ซึ่งผลการวิจัยเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อธิบายได้ว่า การที่อายุและการศึกษามีผลต่อการพัฒนาของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัดสมุทรสาคร เนื่องจากเจ้าหน้าที่แต่ละคนมีการศึกษาที่ต่างกันทั้งระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษา และระดับอุดมศึกษา การรับรู้และพัฒนาการของแต่ละคนย่อมแตกต่างกันตามไปด้วย อีกทั้งอายุก็มีส่วนในการพัฒนาที่แตกต่างกัน เนื่องจากอายุมากก็ย่อมมีประสบการณ์ และการรับรู้แปรผันไปตามสภาพนั่นเอง จึงทำให้ปัจจัยส่วนบุคคลดังกล่าวไม่มีผลต่อการพัฒนาเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัดสมุทรสาคร ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ **วิรัช**

เศรษฐวุฒิจางมสม (๒๕๕๐) เรื่อง “การประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุ ๔ ในการบริหารงานของบริษัทไทยสตีลโพรไฟล์ จำกัด” พบว่า เมื่อศึกษาเป็นเปรียบเทียบถึงที่แตกต่าง พบว่า พนักงานที่มีรายได้ต่อเดือน และระดับการศึกษาต่างกัน มีการประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุ ๔ โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน แต่การจำแนกตามอายุแตกต่างกัน การหาความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสังคหวัตถุ ๔ กับการพัฒนาเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัดสมุทรสาคร พบว่า มีความสัมพันธ์กัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕ ซึ่งผลการวิจัยเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อธิบายได้ว่า การที่เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัดสมุทรสาครมีความรู้และเข้าใจเกี่ยวกับหลักสังคหวัตถุธรรมเป็นอย่างดีแล้ว ย่อมสามารถที่จะนำหลักธรรมไปใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติงานเพื่อให้บริการแก่ประชาชน และเป็นการพัฒนาตนเองให้มีความเหมาะสมกับการเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐที่ดีมีคุณภาพ เป็นการส่งเสริมให้ทั้งตนเองและหน่วยงานเป็นที่ยอมรับนับถือและไว้วางใจได้สำหรับประชาชนในพื้นที่ จึงทำให้ทั้งความรู้และการพัฒนาตนตามหลักสังคหวัตถุมีความสัมพันธ์กัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ **พระนาวิณ ถาวโร (ฉุนแสนดี) (๒๕๕๐)** เรื่อง “รัฐศาสตร์แนวพุทธ : ศึกษาเฉพาะกรณีสังคหวัตถุ ๔ กับนักการปกครอง” พบว่า นักปกครองตามหลักรัฐศาสตร์แนวพุทธ มีหลักในการปกครองคือนักปกครองจะมุ่งเน้นการปกครองโดยยึดหลักธรรมในทางพระพุทธศาสนา คือการปกครองโดยธรรม และมุ่งเน้นที่ตัวนักปกครองมากกว่าระบบ เมื่อนักปกครองดี มีคุณธรรมจริยธรรมในการบริหารการปกครอง

ก็ยอมทำให้บ้านเมืองเจริญก้าวหน้า ประชาชน ก็จะมีชีวิตความเป็นอยู่อย่างสงบสุข นักปกครอง ตามหลักรัฐศาสตร์ แนวพุทธจะต้องเป็น นักปกครองที่ปฏิบัติตน เพื่อเป็นแบบอย่างที่ดี แก่ประชาชนโดยการนำหลักสังคหวัตถุ ๔ คือ การให้ปันสิ่งของ, ใช้จ่ายเพราะอ่อนหวาน, บำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์แก่ส่วนร่วม วางตน อย่างเสมอต้นเสมอปลาย ซึ่งหลักธรรมทั้ง ๔ ประการนี้ เป็นส่วนในการสงเคราะห์สังคมให้เกิด ความรักความสามัคคีกัน

๑๐. ข้อเสนอแนะ

ข้อค้นพบ (Fact Findings) จากการวิจัยและการอภิปรายผลดังกล่าวมาแล้ว สามารถสรุปผล เป็นข้อเสนอแนะ โดยแบ่งเป็น ๓ ระดับ ดังนี้

๑๐.๑ ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

ผลการวิจัยพบว่า การพัฒนาเจ้าหน้าที่ ส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัดสมุทรสาคร ด้วยหลักสังคหวัตถุ ๔ อยู่ในระดับมาก จึงมี ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายคือกรมส่งเสริมการ ปกครองท้องถิ่นควรกำหนดนโยบายเกี่ยวกับการ พัฒนาเจ้าหน้าที่หรือบุคลากรโดยการ ให้ศึกษาเรียนรู้และฝึกฝนเกี่ยวกับการปฏิบัติตน ตามหลักสังคหวัตถุธรรมเพื่อพัฒนางานบริการ ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

๑๐.๒ ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ปฏิบัติ

ผลการวิจัยพบว่า การพัฒนาเจ้าหน้าที่ ส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัดสมุทรสาคร ด้วยหลักสังคหวัตถุ ๔ อยู่ในระดับมาก จึงมี ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ปฏิบัติคือ

๑) เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น ควรศึกษาเรียนรู้เกี่ยวกับการฝึกฝนและปฏิบัติตน ตามหลักสังคหวัตถุธรรมให้เข้าใจอย่างถ่องแท้ ชัดเจน

๒) เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น ควรนำหลักสังคหวัตถุธรรมมาประยุกต์ใช้ในการ ปฏิบัติหน้าที่อย่างจริงจังและสม่ำเสมอ

๑๐.๓ ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยต่อไป

๑) ควรวิจัยเกี่ยวกับการนำหลักสังคห วัตถุธรรมมาประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติหน้าที่ของ เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น

๒) ควรวิจัยเกี่ยวกับความพึงพอใจของ ประชาชนที่มีต่อการให้บริการตามหลักสังคห วัตถุธรรมของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการปกครอง ท้องถิ่น

เอกสารอ้างอิง

ชูศรี วงศ์รัตน์. (๒๕๔๑). เทคนิคการใช้สถิติ เพื่อการวิจัย. พิมพ์ครั้งที่ ๗. กรุงเทพฯ มหานคร : เทพเนรมิต.

ธีระศักดิ์ อุ่นอารมณฺ์เลิศ. เครื่องมือวิจัยทาง การศึกษา : การสร้างและการพัฒนา. นครปฐม: ภาควิชาพื้นฐานทางการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร, ๒๕๔๙.

นาวิณ ถาวโร (ฉุนแสนดี), พระ. “รัฐศาสตร์ แนวพุทธ : ศึกษาเฉพาะกรณีสังคหวัตถุ ๔ กับนักการปกครองการ”. วิทยานิพนธ์ ศาสตรศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิต วิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหามกุฏ ราชวิทยาลัย, ๒๕๕๐.

พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตโต). พจนานุกรม พุทธศาสตร์ฉบับประมวลธรรม. พิมพ์ ครั้งที่ ๑๑. กรุงเทพมหานคร : มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๖.

มหามกุฏราชวิทยาลัย, มูลนิธิ. พระไตรปิฎกและ

อรรถกถาภาษาไทย. กรุงเทพมหานคร :
โรงพิมพ์มหามกุฏราชราชวิทยาลัย,
๒๕๓๕.

วิชิตพงษ์ พลดี้อ. “การนำหลักธรรมมาใช้
ในการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานส่วน
ท้องถิ่น : ศึกษาเฉพาะกรณีอำเภอ
สุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด”. **สารนิพนธ์
ศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต**. บัณฑิต
วิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหามกุฏราช
วิทยาลัย, ๒๕๔๙.

วิรัช เศรษฐวุฒิจามสม. “การประยุกต์ใช้หลัก
สังคหัตถ์ ๔ ในการบริหารงาน : ศึกษา
เฉพาะกรณีบริษัท ไทยสตีลโพรไฟล์
จำกัด กิ่งอำเภอนิคมพัฒนา จังหวัด
ระยอง”. **สารนิพนธ์ศาสนศาสตร์
มหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย :
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย,
๒๕๕๐.

วุฒนิกร พรรธนเมธี. “การใช้หลักสังคหัตถ์
ธรรมในการปฏิบัติงานของพนักงาน
: ศึกษาเฉพาะกรณีห้างหุ้นส่วนจำกัด
หลุยส์ พลาสติก อำเภอสามพราน จังหวัด
นครปฐม”. **สารนิพนธ์ศาสนศาสตร์**

มหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย :
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย,
๒๕๕๒.

สมศักดิ์ ดระบันพฤกษ์. “ศึกษาการนำหลัก
จริยธรรมไปใช้ในชีวิตประจำวันของ
สมาชิกกองทุนหมู่บ้านในการบริหาร
จัดการกองทุนหมู่บ้าน : ศึกษาเฉพาะ
กรณีบ้านมะม่วงทอง อำเภอลานสกา
จังหวัดนครศรีธรรมราช”. **สารนิพนธ์
ศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต**. บัณฑิต
วิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหามกุฏ
ราชวิทยาลัย, ๒๕๔๙.

เสฐียรพงษ์ วรณปก. **ธรรมะ HOW TO**.
กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์มติชน,
๒๕๕๐.

อมร รักษาสัตย์. **รายงานการสัมมนาจริยธรรม
ในสังคมไทยปัจจุบัน**. กรุงเทพมหานคร
: โครงการพัฒนาสังคมศาสตร์ที่เกี่ยวข้อง
กับการศึกษา, ๒๕๒๒.

<[http://www.sobkroo.com/detail_](http://www.sobkroo.com/detail_room_index.php?nid=2626)
[room_index.php?nid=2626](http://www.sobkroo.com/detail_room_index.php?nid=2626)> (สืบค้น
ข้อมูลเมื่อวันที่ ๑๔ มีนาคม ๒๕๕๔)

คำขอบคุณ

ขออนุโมทนาขอบคุณสถาบันวิจัยญาณสังวร มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ที่ให้ทุน
สนับสนุนการวิจัย และเจ้าหน้าที่ของสถาบันที่คอยอำนวยความสะดวกและติดต่อประสานงาน
ต่าง ๆ เกี่ยวกับการวิจัยในครั้งนี้ และขออนุโมทนาขอบคุณ ดร.สุชาติ เมืองแก้ว ที่ช่วยตรวจแก้
งานวิจัยให้ถูกต้องสมบูรณ์ ตลอดจนที่ปรึกษาทางานวิจัยทุกท่าน ซึ่งได้กรุณาช่วยตรวจสอบแก้ไข
ปรับปรุงงานวิจัยให้มีความสมบูรณ์และสำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี นอกจากนี้ขออนุโมทนาขอบคุณ
เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัดสมุทรสาครที่ให้ความร่วมมือในการให้ข้อมูลในการ
วิจัยภาคสนามทุกท่าน